
Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2010:16

Synliggör missbruket i landet

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2010:75. Eftersom det sker ett förebyggande arbete och kyrkans medarbetare erbjuds kompetensutveckling föreslår utskottet att Kyrkomötet avslår motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2010:75, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2010:75, punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2010:75, punkt 3.

Motionens förslag

Motion 2010:75 av Margareta Sandstedt, Synliggör missbruket i landet

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till Kyrkostyrelsen att starta en riksomfattande kampanj mot det ökade missbruket i Sverige och samtidigt väcka ett allmänt intresse för den kristna befrielsesteologin.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till Kyrkostyrelsen att aktivt ta ställning mot droger och missbruk i samhället.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till Kyrkostyrelsen att öka satsningar på kompetensutveckling i stift och församlingar till anställda och frivilliga vad gäller missbruksproblematik till att bättre stå rustad till vår tids samhällsutveckling utan att själva fara illa i mötet med andra.

Bakgrund

Nationella undersökningar och IOGT-NTO

Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN, har till uppgift att sprida information om alkohol och andra droger. De gör regelbundna undersökningar om alkoholvanor och tillgången till olika droger, men tar inte ställning i sakfrågor. CAN har ett fyrtiotal medlemsorganisationer däribland IOGT-NTO.

I CANs senaste undersökning, som presenterades sommaren 2010, framgår den ökade tillgängligheten på narkotika de senaste trettio åren. Detta trots att tull och polis under 2000-talet gjort allt fler och större beslag. Prisnivån på narkotika har dessutom sjunkit under samma period. Priserna på till exempel hasch, amfetamin, kokain och heroin har i grova drag halverats sedan slutet av 80-talet.

En annan rapport från CAN pekar på ett ökat narkotikamissbruk, vars slutsats grundas på att antalet personer misstänkta för narkotikabrott, antalet som har sjukvårdats för narkotikarelaterade diagnoser eller avlidit av narkotikarelaterade orsaker har ökat. I så gott som alla undersökningar framkommer

regionala skillnader. Narkotikaerfarenheter är vanligare i stortstadsområden, inte minst den regelbundna användningen. Andelen elever i årskurs 9 som någon gång använt narkotika har dock minskat betydligt under 1970- och 80-talen.

Samtidigt finns det undersökningar som visar att allt fler unga avstår alkohol. Till exempel avstår mer än 30 procent av eleverna i årskurs 9 från att dricka alkohol. Den genomsnittliga alkoholkonsumtionen bland ungdomar har minskat jämfört med i början på 2000-talet. Men de dricker trots allt mer än ungdomar gjorde på 1980-talet. Det är berusningsdrickandet som ökat, visar CANs studier. Andelen som intensivkonsumerar har ökat bland både flickor och pojkar. Det tycks inte heller vara några större problem för ungdomar att få tag på alkohol. Några andra undersökningar pekar på en tendens till ökning av andelen storkonsumenter som gäller såväl män som kvinnor och de flesta åldersgrupper.

Under 2000-talet nådde alkoholkonsumtionen som helhet en historiskt sett hög nivå i landet, samtidigt som den registrerade försäljningen förblev relativt oförändrad, vilket förklaras med att den privatinförda alkoholen till Sverige ökat.

IOGT-NTO informerar om effekter och skadeverkningar vid bruk och missbruk av alkohol, narkotika och andra gifter som används i berusande syfte. Det är en av de mest framträdande organisationerna i Sverige idag för att påverka opinion och beslutande organ i samhället i syfte att genom lagstiftning och upplysning begränsa skadeverkningarna av beroendeframkallande medel.

Hela Människan

Hela Människan är en ideell organisation och en del av Svenska kyrkans och övriga samfunds sociala arbete. Genom organisationen ges stöd till människor som befinner sig i en utsatt livssituation, men arbetet är också förebyggande. En upplysningsverksamhet om missbrukets konsekvenser sker inom ramen för verksamheten. Arbetet bedrivs i självständiga enheter på uppdrag av församlingar och finns på ett 90-tal orter i landet. Inom *Hela Människan* finns över 400 anställda och tusentals frivilliga som samarbetar med Svenska kyrkans medarbetare lokalt. Varje år deltar cirka 20 000 personer i de utbildningar som organisationen erbjuder runt om i landet.

Uppdraget för *Hela Människans* nationella enhet är att stödja, utveckla och skapa förutsättningar för hela organisationens arbete. Svenska kyrkan är en av huvudmännen och har tre representanter i den nationella styrelsen.

Ett uppmärksammat projekt inom *Hela Människan* heter *De glömda barnen* och riktar sig till barn och ungdomar som växer upp i dysfunktionella familjer, däribland familjer med missbruksproblem. Barn i familjer där det förekommer missbruk är ofta i riskzonen för att utveckla ett eget missbruk och genom stöd och uppmärksamhet för såväl små som äldre barn minskas risken. Dessa barn har ofta ingen kontakt med socialtjänsten varför de inte får den uppmärksamhet de borde få. Det är främst diakoner och pedagoger som leder de samtalsgrupper som erbjuds.

Aktuella insatser

De alternativ som erbjuds inom Svenska kyrkan vad gäller drogfria miljöer såsom öppna caféer på kvällstid, luciavakor och andra alternativa fester för ungdomar är ett arbete som verkar förebyggande. Genom att erbjuda dessa mötesplatser visar Svenska kyrkan på andra sätt att umgås.

Ett lokalt arbete med de glömda barnen i Sunne kommun har fått Kyrkostyrelsens riktade utvecklingsstöd under tre år. Svenska kyrkan samarbetar här med andra kyrkor, skolan och de sociala myndigheterna. Arbetet går ut på att erbjuda stödgrupper där barnen får stöd att handskas med sin familjesituation så att

skadliga mönster inom familjen kan brytas. Projektet i Sunne riktar sig till barn mellan 7–12 år.

KI 2010:16

I november 2010 arrangeras Sveriges Kristna Råds nationella diakonikonferens i Stockholm, *Påverka och förändra*. I flera av seminarierna lyfts missbruksproblematiken och de glömda barnen. I ett seminarium lyfter konferensen också fram de glömda barnen som nu blivit vuxna.

Tidigare behandling i Kyrkomötet

I 2004 års kyrkomöte behandlades Alkohol- och drogförebyggande arbete bland unga. Kyrkolivsutskottet uttryckte i sitt betänkande KI 2004:10 att det förebyggande arbete som sker inom Svenska kyrkan är av stor betydelse, inte minst de drogfria miljöer som erbjuds. Utskottets mening var att organisationen *Hela Människan* är en naturlig samarbetspart lokalt och regionalt, likaså är det naturligt att Svenska kyrkan samarbetar med myndigheter, kommuner och andra organisationer för att undvika att unga fastnar i missbruk. Genom kyrkans närvaro i skolan skapas en naturlig kontakt med unga människor och därigenom kan ett aktivt arbete mot missbruk ske.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2010:75, samtliga punkter.

Utskottet välkomnar de många goda insatser som görs i församlingar och stift, ofta i samarbete med andra organisationer, för att motverka ett drogmissbruk. Utskottet delar motionärens önskan om att missbruket ska minska så att inte människor far illa. Däremot ser inte utskottet att riksomfattande kampanjer är ett arbetssätt för Svenska kyrkan i detta sammanhang. Den ekumeniska organisationen *Hela Människan*, som Svenska kyrkan står bakom, arbetar redan förebyggande och erbjuder kyrkans medarbetare kompetensutveckling. Utskottet föreslår därför att Kyrkomötet avslår motionen i sin helhet.

Uppsala den 30 september 2010

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Carina Etander Rimborg, ordförande

Marie Nordström, sekreterare

Beslutande: Carina Etander Rimborg, ordförande, Ann-Sofie Nelstrand, Erik Jonsson, Birgitta Lindén, Bengt A Gustavsson, Christina Meltin Westerlund, Cecilia Brinck, Kristina Sandström, Hans G Erikson, Ann-Sofie Persson, Anders Åkerlund, Kekke Paulsson, Marianne Kronbäck, Britt Louise Agrell och Britta Broman.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Mary Österström, Marie Nielsén, Helena Nordvall, Christer Björk, Karin Söder, Kerstin Bodell, Kerstin Rossipal, Anna Ekström, Stig Domargård, Berit Simonsson och Berth Löndahl.

Biskoparna Antje Jackelén och Carl Axel Aurelius har deltagit i utskottets överläggningar.